

Från tidningen Internationalen 21 september 2023:

Uppkäftiga fredskvinnor i Umeå

Vi lever i en tid då krig är ledordet. Få är rösterna som talar om fred. Men det finns undantag. Ett sådant är det nystartade nätverket Lysistrate i Umeå. Med banderoller, gatuteater och ett drama från antiken vill de höja en annan röst. En röst som säger att **krig inte är enda vägen** framåt. Att nedrustning är möjlig. Att fred är ett ord med kraft att förändra världen.

Det började med att Annika Edlund – som är en av de drivande krafterna bakom föreningen Pilgatan Bokcafé i Umeå – var på resa med två vänner. De satt länge på tåg och delade hotellrum. Sådant skapar utrymme för samtal.

– Vi fick tid att prata om den frustration som vi känner över kriget och Nato-hysterin. Över att det inte finns någon annan röst. Vi hade så mycket tid att prata med varandra, att vi kom fram till att vi faktiskt kan försöka göra någonting. Något som är positivt och känns roligt och får människor att tänka efter, säger hon och berättar att hon själv kom att tänka på 70-talets gatuteatrar.

De tre kvinnorna bestämde sig för att gå med i Svenska Freds och Kvinnor för Fred. Men de ville göra mer. Ville få med yngre människor. Någonstans där föddes tanken på *Lysistrate*, Aristofanes drama som skrevs i Grekland för ungefär 2 500 år sedan:

Lysistrate känns väldigt radikalt och aktuellt än idag. Nu är det kanske inte precis blir någon kärleksstrejk vi utför, men ändå någon slags rebellaktion mot kriget. V har inte bildat någon förening, utan vi har ett nätverk som vi kallar Lysistrate Umeå.

Efter att de hade samtalat ihop sig hann kvinnorna bara träffas två gånger till innan sommaren. De gjorde bland annat en liten aktion på stan innan midsommar och broderade fredsmärken på baskrar så att alla som är med i gruppen ska kunna känna igen varandra.

De blev ganska många till slut där på torget i centrala Umeå, eftersom även gruppen Nej till Nato anslöt sig och började brodera fredsmärken även de.

– Vi hade också sytt en liten banderoll som vi hade med och som det stod "Make Love Not War" på. Jag tänkte att den parollen måste man ta upp igen, den är ju död, säger Annika Edlund och berättar att aktionen mest handlade om att få ihop gruppen.

Under sommarens regniga dagar sydde hon två banderoller.

På den ena stod det "Ned med – Vi har fått tillstånd att trycka bakom Pilgatans någon slags rebellaktion mot vapnen!". Ett citat som är hämtat från den österrikiska författaren och pacifisten Bertha von Suttner. Hennes antimilitaristiska bok med samma namn kom 1889. Bertha von Suttner var god vän med Alfred Nobel, som också han var emot krig. 1905 fick hon Nobels nyinstiftade Fredspris som var inspirerat av hennes arbete och tankegångar.

Lysistrate och Bertha von Suttner är inte de enda inspirationskällorna för Lysistrate Umeå. De planerar bland annat att trycka upp vykort och flyers med citat från författaren Sara Lidman. Annika Edlund har även varit i kontakt med Helga Henschen-sällskapet och har fått tillstånd att trycka upp en bild där konstnärens alterego, Rebella, citerar den amerikanske medborgarrättskämpen Martin Luther King: "Den yttersta tragedin är inte de onda människornas brutalitet, utan de goda människornas tystnad."

– Vi har fått tillstånd att trycka upp den också som vykort. När vi sedan säljer vykortet i Kulturföreningen Pilgatans regi, så kommer allt överskott att gå till Läkare utan gränsers arbete i Ukraina.

På den andra banderollen som Annika Edlund "satt i den regniga sommaren också ångestsydde" står det "Make Love Not War":

– Den är sju meter lång och vi har satt upp den på cykelbron över älven. Då var Gunilla Sandberg med. Hon har skrivit ett arbete om Bertha von Suttner och hon hade en liten läsning för oss. Sedan smög vi upp på bron och satte upp banderollen. Den fick sitta uppe i ungefär en och en halv dag. Sedan har någon tagit ned den. Troligen kommunen.

Den andra banderollen sattes upp under Pilgatans Kulturmarknad 10 september.

– Sedan kommer vi att sätta upp den på ett annat hemligt ställe någon gång under hösten, säger Annika Edlund och berättar att de också nyligen har gjort en gatuteater. Eller i alla fall genrep på en gatuteater. Då använde de sig av boken *Aristofanes Fred. Två grekiska berättelser bearbetade och illustrerade av Sofia Zarambouka* som kom 1980. Den ena berättelsen är just *Lysistrate*:

– Boken förenklar dramat och därför passar den väldigt bra att spela som gatuteater. Vi gjorde en enkel dramatiserad läsning på stan nyligen, som ett genrep. Vi ska göra den på riktigt den 29 september. Det är en fredag klockan 16 så då hoppas vi att det är mycket folk på stan.

Utöver dessa aktioner på stan har fredsgruppen skapat ett Instagramkonto som heter *Lysistrate Umeå* där de lägger upp sådant som de gör och planerar att göra. Hittills har de inte fått några negativa reaktioner på sina aktioner.

– Alla som är med tycker att det är jätteroligt. Sedan har vi kanske inte nått ut så mycket ännu. Det är ingen som har blivit arg, än så länge. Men man vet ju aldrig. Det är provocerande att vara fredsforespråkare i dessa tider, säger Annika Edlund och tillägger att gruppen ser fram emot att en annan enträgen fredsforespråkare, Svenska Freds tidigare ordförande Agnes Hellström, kommer till Bokcafé Pilgatan 19 oktober och berättar om sin nya bok *Fredsfitan*. Då planerar *Lysistrate Umeå* att göra någon aktion kopplad till boken.

Annars är gruppen öppen för idéer. Annika Edlund tänker att den kan utvecklas åt alla möjliga håll. Just nu tycker hon att gatuteatern och banderollerna räcker ganska långt.

– Målet är att höja en annan röst. Att ge folk lite hopp. Att visa att inte alla säger Ja till Nato. Vi vill visa att det finns en annan väg. Att man faktiskt kan säga ifrån. Så småningom tror jag att jag ska sy en banderoll som det står "Nie wieder Krieg" på, säger Annika Edlund och syftar på den tyska konstnären och pacifisten Käthe Kollwitz, vars konst förbjöds av nazisterna. Det finns tankar på att samla citat från fler kända historiska, pacifistiska kvinnor och jobba med aktioner utifrån vad de har sagt. *Lysistrate* har många fredssystrar och därför känns namnvalet rätt för det nya fredsnätverket i Umeå:

– *Lysistrate* känns lite uppkäftigt och historiskt. Det var roligt när vi kom på att vi kunde göra något.

Text och foto: Emma Lundström